

**Наїрада
“Миле Недельковић”**

Годишњак бр. 23

Удружења грађана
“Баштина и будућност – Аранђеловац 1859”

Аранђеловац, 2024.
www.bastinaibuducnost.info

Тодичињак бр. 23

Удружења грађана
"Баштина и будућност – Аранђеловац 1859"

Аранђеловац, 2024.

Тодичињак бр. 23

www.bastinaibuducnost.info

Издавач:

Удружење грађана

"Баштина и будућност – Аранђеловац 1859"

Уредник:

Иван Златковић

Фотографије:

Небојша Радовановић

Љиљана Б. Бошковић

Драган Плећевић

Милан Илић

Графичка обрада:

Милан Илић

Штампа:

"Графопак" – Аранђеловац

Тираж:

200 примерака

Предња страна:

Сегмент дипломе коју Удружење
додељује добитнику Награде
„Миле Недељковић“

САДРЖАЈ:

стр.

1. Повеља	1
2. Извештај о раду Управног одбора за 2023/2024. годину	3
3. Предлог плана рада Управног одбора за 2024/2025. годину	5
4. Културне активности Удружења	7
5. Награда „Миле Недељковић“ за 2024. годину	8
6. Књиге пристигле на конкурс за Награду „Миле Недељковић“ за 2024. годину	10
7. Извод из Образложења жирија за Награду „Миле Недељковић“ за 2024. годину	11
8. Беседа добитника Награде "Миле Недељковић"	17
9. Беседа добитника Повеље за животно дело "М. Недељковић"	20
10. Блиски сусрети два града	23
11. Традиционална прослава Бадњег дана	26
12. Велики петак 2024. – бојење васкршњих јаја	29
13. Јутро у Аранђеловцу (пре шест деценија) - Душан Бањац	31
14. Обест подивљалог слуге - најтеже аранђеловачко предвечерје	35
15. Кратак осврт на дело проф. Рашка Јовановића	40
16. Моја бака - Љиљана Б. Бошковић	41
17. Настанак и успеси ФК "Шумадија" из Аранђеловца	42
18. Аранђеловачки одбојкаши	47
19. Традиција, врхунски резултати и посвећеност рукомету	49
20. Каратисти "Књаза"	52
21. IN MEMORIAM - Слободан Гавриловић Мркуша	55

Додела признања „Миле Недељковић”

Одлуком Скупштини Удружења грађана
"БАШТИНА И БУДУЋНОСТ – АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"
одржане 09.11.2001. године у Аранђеловцу,
усвојена је ова:

П О В Е Љ А

којом се утврђују циљеви, задаци и правци рада и деловања Удружења.

Сваки члан Удружења, својим добровољним радом,
даје допринос на остварењу ових циљева и задатака:

- * чување и нећевање традиционалних вредности града и околине Аранђеловца,
- * чување спомена на историјске вредности града,
- * допринос урбаном и руралном складу уређења вароши,
- * допринос архитектонском осавремењавању традиционалности у складу са postojećим амбијентом града,
- * допринос очувању човекове средине,
- * допринос развијању свих облика културног стваралаштва,
- * помоћ у развоју општинских комуналних добара града и околине,
- * објављивање садржаја историјских и културних тековина везаних за подручје града и околине,
- * унапређење и развијање добротворног и хуманитарног рада,
- * сарадња са сродним невладиним и нестраначким организацијама.

Наведени циљеви, задаци и правци рада, не смеју бити занемарени,
низи изостављени. У складу са могућностима, могући и
придодавани нови задаци и проширивани нови правци рада.

Бојење васкришњих јаја

Извештај о раду Управног одбора за 2024. годину

Управни одбор Удружења чине: Милутин Вељовић, председник, Небојша Радовановић, секретар, Милован Р. Бошковић, члан и заменик председника, Ненад Јелисијевић, члан, и Лука Вељовић, члан.

УО је одржао 16 састанака, никада у пуном саставу. Састанци су одржавани на различитим локацијама, што указује на већ дугогодишњи нерешени проблем у вези са седиштем Удружења.

Удружење је врло успешно реализовало већ традиционалне манифестације и активности:

- прослава Бадњег дана, на Старом тргу,
- бојење ускршњих јаја на Велики петак, у просторијама Удружења "Деца у срцу",
- манифестација Награда "Миле Недељковић",
- издавање публикације ГОДИШЊАК бр. 23
- посета пријатељском Удружењу "Чачани", поводом њихове градске славе – Спасовдан.

Као и претходних година, Удружење и даље има изванредну и квалитетну сарадњу са свештенством православне цркве Светог архангела Гаврила, Народном библиотеком "Свети Сава", као и са локалним медијима РТВ "Шумадија" и РТВ "Сунце".

Финансијски извештај

Обезбеђење средстава Удружење врши од чланарине и средстава буџета Скупштине општине Аранђеловац.

Удружење је 2024. годину завршило позитивно и без обавеза према добављачима.

*Милутин Вељовић,
председник УО Удружења*

Са годишње Скупштине Удружења, 2024. године

Договор око организације Бадњег дана на Старом градском тргу
и уређењу новог Годишњака, децембар 2024.

Предлог плана рада Удружења за 2025. годину

План рада за текућу годину је сачињен у складу са Повељом Удружења и традиционалним манифестацијама, а све то усклађено са финансијским могућностима.

1. Традиционално обележавање хришћанских празника:
 - Бадњи дан на Старом тргу,
 - Велики петак, бојење васкршњих јаја за децу са посебним потребама, у Етно дворишту,
 - Велика Госпојина - Дан Удружења.
2. Организовање културних манифестација:
 - Награда "Миле Недељковић",
 - књижевне вечери,
 - изложбе уметничких дела,
 - музичке вечери.
3. Наставак рада са сродним и хуманитарним удружењима.
4. Интензиван рад на решавању проблема у вези с простором за седиште Удружења.
5. Наставак рада у вези са обележавањем значајних места и догађаја Аранђеловца, које карактерише традицијски, историјски и културни карактер.

Како би Удружење могло да реализује све наведене и нове предлоге, који доприносе популаризацији у средини коју, већ две деценије, оплемењујемо разним идејама и активностима, неопходно је даље радити на подмлађивању и омасовљењу чланства. Селекцију треба вршити према успешности и могућностима потенцијалних чланова, у вези с доприносом раду Удружења. Ово треба извести кроз разне видове дружења, како би се будући чланови упознали са циљевима и начином рада Удружења.

Милутин Вељовић,
председник УО Удружења

Припреме за одржавање Бадњег дана

Културне активности Удружења

Удружење "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859" свој рад заснива на културолошкој основи која представља бригу о духовној и материјалној култури, традицији српског народа, залажући се, истовремено, и за савремене облике уметничког и научног стваралаштва.

У току ове године Удружење је организовало прославу Бадњег дана на нашем градском тргу у доњем делу вароши. Ово традиционално окупљање сваке године привлачи све више житеља града који овакав вид дружења сматрају правом духовном светковином. Такође, и бојење васкршњих јаја већ је традиционални програм забаве и едукације за децу са посебним потребама, а у сарадњи са хуманитарном организацијом "Деца у срцу" из Аранђеловца.

У Јануару 2025. године одржана је манифестација Награда "Миле Недељковић". Ова већ традиционална научно-културна манифестација окупила је и ове године најзначајније делатнике из области проучавања народне традиције нашег народа.

У овом периоду Удружење је радило и на издавању најновијег броја Годишњака који представља информативно гласило о раду Удружења, али и зборник занимљивих текстова о традицији нашег краја.

У протеклом периоду Удружење је остварило добру сарадњу са Удружењем "Чачани", аранђеловачким установама културе, Удружењем "Деца у срцу", медијским кућама РТВ "Шумадија", ТВ "Сунце".

Показује се да је концепција за коју се залаже Удружење "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" утемељена на вредности-ма које наилазе на све већу потврду и интересовање, превазилазећи локалне оквире, што показује и све већи број поклоника наших програма.

Иван Златковић

Награда "Миле Недељковић" за 2024. годину

Удружење грађана "Баштина и будућност – Аранђеловац 1859" из Аранђеловца, и ове године доделило је награду "Миле Недељковић" за најбољу објављену књигу у 2023. години из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије и народне књижевности). Награда носи име једног од најзначајнијих наших етнолога, проучавалаца народне баштине и историје, публицисте и педагога. Жири који је изабрао најбољу књигу чинили су признати научници: др Бранко Златковић (председник), др Јелена Јовановић и др Смиљана Ђорђевић Белић.

Одлуком жирија, награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу у области савремене фолклористике и народне српске традиције, за 2024. годину, добио је академик Александар Лома из Београда за студију *И на небу и на земљи* у издању Српске књижевне задруге у Београду (2023). Такође, жири у саставу: др Иван Златковић (председник), проф. др Душан Извонар и Невенка Поповић, етнолог, донео је одлуку да повеља "Миле Недељковић" за животно дело буде додељена проф. др Љиљани Пешикан Љуштановић из Новог Сада, једној од најзнаменитијих проучавалаца српске усмене културе.

Признања су свечано уручена 24. јануара 2025. године, у 19.00 часова у аранђеловачкој Народној библиотеци "Свети Сава". У програму су учествовали чланови певачке групе Удружења пензионера Општине Аранђеловац.

Иван Златковић

Лауреати признања "Миле Недељковић" за 2024. годину

**Књиге пристигле на конкурс за награду
"Миле Недељковић" за 2024. годину**

(Публикације су наведене према азбучном реду презимена аутора или наслова)

1. Гароња, Славица, *Од црвенокосе богиње до слепих певачица, Трагом матријархата на Балкану и "женског начела" у српској народној песми*, Прометеј, Нови Сад 2023.

2. Дражета Богдан, *Огледи из антропологије организације*, Филозофски факултет у Београду, Српски генеалогички центар, Београд 2023.

3. Ивановић, Баришић, Милина, Трубарац Матић, Ђорђина, Богдановић, Бојана, *Срби у Румунији II*, Етнолошка истраживања Божића, крсне славе и свадбе, Савез Срба у Румунији, Темишвар, Етнографски институт САНУ, Београд 2022.

4. Јовановић Небојша, *Београдски Јевреји*, Живот у сенци историје, Лагуна, Београд 2023.

5. Карановић Зоја, *Тимочка традиција*, Колективно памћење и индивидуално сећање, Удружење фолклориста Србије, Завичајни музеј Књажевац, Београд 2023.

6. Лома, Александар, *И на небу и на земљи*, Огледи о коренима српске и словенске усмене епике, Српска књижевна задруга, Београд 2023.

7. *Савремена српска фолклористика XII* (зборник), ур. Данијела Петковић, Дејан Ајдачић. Београд, Лозница, Тршић, Удружење фолклориста Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Центар за културу „Вук Караџић“, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“, 2023.

8. Сувајџић Бошко, *Фолклорни и митски обрасци у поезији Десанке Максимовић*, Матична библиотека "Љубомир Ненадовић", Ваљево 2023.

9. Тодоровић, Ивица, Аксић, Нина, *Срби у Румунији I*, Етнолошка истраживања и синтезе: наслеђе, култура, порекло, Савез Срба у Румунији, Темишвар, Етнографски институт САНУ, Београд 2022.

Извод из Образложења жирија за Награду „Миле Недељковић“ за 2024. годину

На конкурс за најбољу књигу из области савремене српске фолклористике, објављену током 2023. године, а која се додељује у част етнолога Мила Недељковића, приспело је девет издања изузетно стручног и високог квалитета.

После читања и извршеног вредновања, жири је из даље процедуре изоставио четири одличне књиге, а у ужи избор заступио је пет издања, које наводимо према азбучном реду презимена аутора:

1. Славица Гароња. *Од црвенокосе богиње до слепих певачица: трагом матријархата на Балкану и „женског начела“ у српској народној песми*. Нови Сад: Прометеј, 2023.

2. Зоја Карановић. *Тимочка народна традиција: колективно памћење и индивидуално сећање*. Београд: Удружење фолклориста Србије; Књажевац: Завичајни музеј „Књажевац“, 2023.

3. Александар Лома. *И на небу и на земљи. Огледи о коренима српске и словенске усмене епике*. Коло 114, књига 768. Београд: Српска књижевна задруга, 2023.

4. Срби у Румунији. *Етнолошка истраживања и синтезе. Том I и Том II*. Двотомна колективна монографија Ивице Тодоровића, Нине Аксић; Милине Ивановић Баришић, Ђорђине Трубарац Матић, Бојана Б. Богдановића. Темишвар: Савез Срба у Румунији; Београд: Етнографски институт САНУ, 2022 (одштампано током 2023).

Након још једног пажљивог прегледа, жири је, у саставу: др Бранко Златковић (председник), и чланови: академик Јелена Јовановић и др Смиљана Ђорђевић Белић једногласно одлучио да награду „Миле Недељковић“ за најбољу књигу из области фолклористике у 2024. години додели академику Александру Ломи за књигу *И на небу и на земљи. Огледи о коренима српске и словенске усмене епике*. Коло 114, књига 768. Београд: Српска књижевна задруга, 2023.

Поред ауторовог Предговора и уводног текста, књига академика Александра Ломе *И на небу и на земљи, Огледи о коренима српске и словенске усмене епике* садржи 15 студија које су настајале у периоду од 2003. до 2022. године, а које су разврстане у четири тематске целине.

Најпре, аутор испољава захвалност Српској књижевној задрузи која га је љубазним позивом почастовала да у својој престижној едицији „Коло“ објави књигу, али једновременно предочава и изазове са којима се, том приликом, суочавао у погледу избора материјала за књигу из доста широког распона тема којима се у каријери бавио. Суочавајући се са недоумицама, аутор се, ипак, определио да сачини целину од магистралних интересовања која су га преокупирала од најранијих радова па све до, данас, култне књиге *Пракосово. Словенски и индоевропски корени српске епике*, коју је 2002. године објавио Балканолошки институт САНУ у сарадњи са Центром за научна истраживања САНУ и Универзитетом у Крагујевцу. Књига је намах препозната као знатан допринос и помак у изучавању српске и шире словенске епике у поредбеном контексту, па је, између осталог, била и похваљена Наградом Вукове задужбине за науку 2003. године. Према ауторовим речима, његова нова књига представља, заправо, наставак *Пракосова* и налази се са њом у дијалогским односима, који се крећу од поткрепљивања изведених закључака, преко прилагања допуна и разрада изнетих теза, па све до преиспитивања и кориговања претходних истраживања.

У дослуху са насловном парафразом гласовитог Вуковог записа народне бајке „Чардак ни на небу ни на земљи“, Александар Лома је у првој студији под насловом „Обронци Китерона, врхови Хеликона“, успео поглед ка планинским топосима одакле су архајски људи одржавали контакт са небеским боговима и долазили у непосреднији додир са музама. Повременим документаристичким подацима, који доприносе духовитости и пријемчивости текста, аутор је разбијао сухопарност испредања токова врло запретених повезница упоредне митологије, религије, историографије, археологије, историје уметности и књижевности, етимологије и лингвистике. Под претпоставком да су веровања старих Грка у олимписке богове последица недостатка склоности ка планинарењу, аутор бележи да је први успон на највиши врх Олимпа документован тек 1913. године, а да се првим планинарем у данашњем смислу те речи може сматрати Франческо Петрарка који се 26. априла 1333. из чистог задовољства испео на близу 2000 метара високи Мон Ванту у јужној Француској. Планински пастир и песник Хесиод чији је савременик највероватније био и Хомер, а који спадају међу последње античке преносице традиције, имају својеврсног познијег пандана и у ловћенском песнику

и владици Петру II Петровићу Његошу. Међу аналогијама између *Илијаде* и *Горског вијенца*, у епилогу Александар Лома усредсређује пажњу на подударности између најславнијег грчког јунака Ахилеја и највећег српског јунака Милоша Обилића и на адаптацију класичне реминисценције о дилеми између славне смрти на бојном пољу и неславне старости. При том, устврђује и посредничку улогу Симе Милитиновића Сарајлије, учесника Првог и Другог српског устанка и једног од најбољих интерпретатора устаничке идеологије, у којој је лик Милоша Обилића потиснуо култ цара Лазара.

Надовезујући се на подударности старогрчке и српске епске традиције, наредна студија „Песме с оног света“ која припада првом одељку под насловом „Загробни корени јуначке песме“, разрађују тезу Веселина Чајкановића о пореклу епске песме из тужбалица које глорификују покојника и опевају његов блажени живот после смрти. Између осталог, у прилог тези сведочи и сетни тон певања уз гусле, с тим што се наглашава да онда када су гусле прешле у надлежност професионалних певача, оне су евалуирале ка правим епопејама у славу јуначких предака. У вези с тим је и наредна студија „Прасловенско слово“. Прасловенска именица „слово“ која данас означава појединачни ортографски знак, пређе је означавала испеване и исписане речи похвале у част прецима који су славно погинули. Упуштајући се у минуциозну компаративну лингвистичку анализу и семантичку историју појма, аутор тематски уводи читаоца у садржај другог најобимнијег поглавља књиге „Језик и стих: прасловенско и праиндоевропско наслеђе“, сачињеном од шест студија. У првом огледу под насловом „Стилске и социалингвистичке равни прасловенског језика: речник и творба речи“, Александар Лома је проучавања индоевропског песничког наслеђа у словенским језицима усмерио ка формулама традиционалног епског песништва, предузевши тешка и незахвална истраживања која представљају један од најважнијих задатака текуће славистике, јер пружају оквир за реконструкцију не само језичке него и древне културне прошлости наших предака. Гонетајући језичко порекло „стајаћих“ епских места, на пример „бијели шатор“, „два врана гаврана“, „свијетло оружје“, аутор их успоређује са словенским паралелама, да би најпосле порекло позајмљивања лексема, у неким примерима, локализовао и датирао у

прадавни суживот Прасловена који су се, између 9. в. п. н. е и 4. в. н. е., у шумско-степском појасу северно од Црног мора, у античкој Скитији, додиривали и мешали најпре са иранским Скитима, Сараматима и Аланима, а затим са турским народима. Позивајући се на сведочење позноантичког лексикографа Стефана из Бизанта (6. век), у Скитији је постојала нека „света гора“, како ће се доцније, од 9. в., називати грчки Атос. Према томе, Александар Лома закључује да је синтагма „света гора“ претхришћанска и да је постојала у прасловенском митолошко-епском песништву, те и да је била везана за јунака дивовске снаге као назив његовог бораишта и места починка. С обзиром на аналогију са епским руским јунаком дивовске снаге Свјатогором, Лома заснива дуг и замршен поредбени ланац у чијем је средишту јунак српске епике Марко Краљевић, који је у Вишњићевим стиховима сахрањен на Светој Гори у манастиру Хиландару, а за живота, у другој епској песми, прерушава се у калуђера светогорца како би доспео на двор Мине од Костура и преотео му своју отуђену жену.

Последњу студију централног одељка књиге, аутор посвећује истраживању старине српског епског десетерца. Наслањајући се на претпоставке Срезњевског, Турбецког и Јакобсона о прасловенском пореклу епског десетерца, Александар Лома додатно продубљује њихове тезе и износи илустративне доказе о томе да и српска десетерачка епика вуче порекло из велике старине.

У наредном, трећем одељку књиге „Вукодлаци, живи мртваци: ратнички обреди и епска поезија“, с једне стране, надахњујући се налазима свог претходника, историчара религије и компаративног митолога Веселина Чајкановића, чије је труд био веома вредан, јер је сабрао мноштво релевантне грађе и поставио права питања Александар Лома се, с друге стране, према његовом делу односи и критички. С обзиром на то да није могао да има увида у доприносе свог колеге и савременика Тихомира Р. Ђорђевића, а потом нити у делатност структуралних антрополога Романа Јакобсона и Клода Леви-Строса, са данашњег становишта, Чајкановићева тумачења, на пример, вука као зооморфног прапретка уздигнутог на ранг врховног српског божанства може се сматрати одбаченим. Семантику и симболику вука Лома тумачи амбивалентно и особито је доводи у везу са култовима ратничких божанстава и у вези са иницијацијским ратничким улогама у индоевропским, словенским и германским

традицијама. У вези с тим, аутор анализира и улогу Светог Саве који је још за живота, у усменој традицији, почео да поприма заштиничка својства вукодлака који се чак, у писаним хагиографским изворима његовог доба, изједначавао са облакогонитељима и заштиницима краја и племена од временских непогода. Стога, Лома изводи закључке да је у српском средњем веку постојала интеракција између паганских и хришћанских представа о идеалном владару и да није у питању деградација култа светородне лозе Немањића, већ да са пријемом хришћанства стара религија није обрисала једним потезом, већ да је и даље живела у широким народним масама. Осим једностраног свођења митолошких представа на култ предака, у реконструкцији српске претхришћанске религије, Лома такође оспорава Чајкановићев став да сва црна божанства и демони поседују нужно хтонску природу и да припадају доњем свету. С обзиром на то да осим „црне земље“, упоредо егзистира и праиндоевропска епска формула „црна крвца“, онда придев „црн“ Лома пре доводи у везу са ознаком крвожедности, што упућује на то да је Црнобог био словенско божанство рата, а да црна боја није нужно мртвачка, јер је мртвачко бледило, а не црнило, које се, пак, пре може довести у везу са обредом спаљивања и угљенисања жртава.

У последњој тематској целини, први прилог „Дунав(и) словенских народних песама и рана знања Словена о Подунављу“ отвара се темом епског простора и у центру пажње је најомиљенији водоток словенског народног песништва, уз кога се најчешће употребљавају придеви „тих“ и „тихи“ Дунав или Дунај. Премда име реке није словенског порекла, аутор налази да су Словени реч примили од Дачана на простору Карпата, а други огранак од Гота. Порекло придева Лома доводи у етимолошку везу са именом реке Тисе која је најдужа притока Дунава и која се нашим далеким прецима можда учинила тихом за разлику од главног тока. Закључне две студије тичу се поимања времена у епским традицијама старих Индијаца, Грка и Срба. Поређењем косовског епоса са *Махабхаратом* и песме из друге Вукове збирке „Порча од Авале и Змај Огњени Вук“ са старогрчким епосом „Малом Илијадом“ идентификују се омиљени заједнички мотиви индоевропских народа и стварају претпоставке које илуструју процесе транспозиција митова у епове и дефинишу епски простор као граничник између људског и божанског, односно као компромис између митског и историјског времена.

Књига узбудљивих и ретких научних запажања и открића, која одише ванредном ерудицијом и изненађујућом елоквенцијом, опремљена је и предметним индексом, који заинтересованој публици омогућава усмеренија читања. Такође, лепо својство ове књиге јесте и то што је у њој веома сложена и запретена тематика представљена прегледно јасним и разговетним језиком, па се и упркос мноштву дигресија и стручних анализа, ипак чита лако и с пажњом, па осим научној публици и те како може бити пријемчива и осталим заинтересованим читаоцима и поштоваоцима српске, словенске и шире традиције индоевропских народа.

У име чланова жирија честитам академику Александру Ломи награду, као и проф. др емеритус Љиљани Пешикан Љуштановић на Повељи „Миле Недељковић“ за животно дело.

Др Бранко Златковић,
председник жирија

Беседа добитника Награде „Миле Недељковић“

Веома сам почаствован овом наградом, чији висок углед потврђују имена њених досадашњих лауреата, било да им је додељена за књигу или за животно дело, као ове године потпуно заслужено колегиници Љиљани Пешикан Љуштановић.

Част ми је и што награда носи име Мила Недељковића, заслужног прегаоца на разним пољима на којима је заорао дубок и трајан траг, иако нас је напустио прерано то могу рећи сад кад сам сâм превршио век који је њему био суђен. Нисам га, на жалост, познавао лично, већ само преко његових радова, које сам читао и још читам са занимањем и коришћу. Често посегнем за Календаром српских народних обичаја и веровања, али своју вредност за мене задржавају и Недељковићева топономастичка истраживања, на пример ново-пазарског краја, тј. старе Рашке. Могу рећи да се моја интересовања у знатној мери подударају са његовим. Занимљиво је да смо обојица рођени на исти дан, 2. марта, када православна црква помиње Светог Теодора Тирона, ранохришћанског великомученика, који се у народним веровањима доводи у везу с „Тодоровом суботом“, који је попримио и одређене паганске црте, словенске или можда трачке о чему је и Миле Недељковић писао. Да ли има нешто у звездама што човека већ на рођењу усмери за потоњи живот, да ли је то обојици усадило заједничку склоност ка копању по народној прошлости и традицији у њеним разним видовима, тек драго ми је ово признање већ и зато што је посвећено успомени на Мила Недељковића, због тог нашег духовног сродства.

Мило ми је и што је ова награда установљена под покровитељством општине Аранђеловац, те сам се тим поводом после подоста времена још једном нашао у овом лепом граду, а у ширем географском смислу у постојбини својих Ломића. Деда по оцу Александар рођен је у Драгољу па се још пре Првог рата преселио у Ваљево и променио својој деци презиме у Лома, те сам ја одрастао као Ваљевац, да бих потом постао Београђанин али, преко викендице на Руднику где деценијама проводим пуно времена, и Качерац.

Примивши вест да сам овогодишњи добитник награде за књигу, ја сам, дакле, најпре осетио радост и захвалност, али сам се онда замислио и поставио себи једно питање. Награда се додељује књигама

Академик Александар Лома, добитник Награде
„Миле Недељковић“ за 2024. годину

објављеним у претходној години из области савремене фолклористике. Упитао сам се: да ли је моја књига фолклористичка, како је то жири проценио, и да ли сам ја фолклориста? Књига је, осим једног новонаписаног поглавља, сачињена од другде већ објављених радова, и мислим да у изворним верзијама публикованим по научним часописима и зборницима ни за један нисам као једну од „кључних речи“ ставио фолклористика. Мој основни профил је класични филолог, а дисциплине којима описујем круг својих научних интересовања су историја језика, етимологија, ономастика, историја религија, компаративна митологија. Моја једина полуаматерска фолклористичка искуства сежу неких пола века уназад, када сам као студент, скупљајући грађу за Ономастички одбор САНУ по селима горње Колубаре, поред топонима и антропонима помно бележио и народна предања и веровања онако како сам их чуо из уста својих информатора, углавном времешних сељака. Између осталих, и аутентичног баштиника народне старине Крстивоја Суботића, јунака књиге Димитрија Големовића који је и сам добитник Повеље "Миле Недељковић". То су за фолклористе, етнологе и етномузикологе била „стара добра времена“ када се на терену могло још штошта забележити, а бојим се да је у међувремену много тога, оставши незабележено, пало у заборав.

Понешто од тих својих младалачких забелешки објавио сам на страницама „Расковника“, у чијој сам редакцији својевремено седео,¹ и ваљевског календара „Колубара“.² Но битна је овде чињеница да се моје историјско-компаративне студије о пореклу српске и словенске усмене епике скупљене у књизи *И на небу и на земљи заснивају на фолклористичким записима живе народне речи*, уз уважавање њихове варијантности, дакле у основи им лежи управо фолклористика. Да ли књига заслужује признање које јој је указано нека просуде њени читаоци, а ја се задовољавам сазнањем да се овде нисам нашао у погрешном друштву. И хвала, од срца!

Академик Александар Лома

¹ „Вилинске приче испод Маљена“, *Расковник* 93-94 (јесен-зима 1998), 34-43.

² Трагом предања: „Тромирје“, некадашњи манастир у Горњем Лајковцу, *Колубара* [11], 2001, 122-133; „Нојева лађа на Белој Стени“, *Колубара* [12], 2002, 135-143. У овом другом раду је и Суботићева верзија предања о „Бердапском потопу“, коју сам од њега забележио 1976. у Осеченици.

Беседа добитника Повеље "Миле Недељковић" за животно дело

Поштоване колеге и пријатељи, чланови Удружење грађана „Баштина и будућност - Аранђеловац 1859“ и уважени чланови жирија, хвала вам што сте ми доделили Повељу „Миле Недељковић“ за животно дело, и тиме повезали мој рад с радом етнолога, фолклористе, новинара, писца и драгоценог културног прегоаца Миодрага Мила Недељковића (1941-2009). Његово научно дело, особито капитална монографија *Годишњи обичаји у Срба* (1990) и изучавање народног календара суштински су утицали и на мој професорски рад и на моје разумевање односа и укрштања календарског годишњег циклуса и животног циклуса традиционалног човека, и мушкарца и жене, јер само мушкарац и жена заједно чине човека, као и на разумевање битних обреда прелаза, којима се јединка пела на социјалној лествици, поред осталог, спроводећи, како би Вук рекао, „лијепо и по реду“ годишње обреде. Драгоцена етнологска и фолклористичка грађа, сакупљена на свим просторима на којима су живели или и данас живе Срби, детаљно оцртавање укрштања црквене норме и онога што је Чајкановић звао „народном религијом“, у простору и времену и богати илустративни материјал учинили су Недељковићеве *Годишње обичаје у Срба* незаобилазним приручником за моје студенте и трајним извором сазнања за мене.

Такође, захвална сам библиотеци која нас је овде угостила. Хвала свима који су се овде окупили, публици и члановима ове тако младе пензионерске певачке групе. Најзад, дозволите да сасвим лично, захвалим својој породици, мојој драгој деверични, њеном супругу и свекру, што нису жалили труда да дођу и додатно ми увеличају овај тренутак истинске радости.

Награда за животно дело добијена непосредно после навршених 70 година, свакако наводи на промишљање. Без лажне скромности, нисам сигурна колико је оно чему сам посветила животни труд одиста дело, односно колико је и да ли је целовито и важно. Ипак у једно сам сигурна - то јесте мој живот, не његов небитан, замењиви део већ један од његових најбитнијих сегмената и моја трајна преокупација. Усмена књижевност и традиционална култура за мене су централна жижа кроз коју се прелама моје виђење света, мој универзални кључ за све браве. И ако се учини да су моја интересовања бројна и растресена, требало би имати на уму да и драма и позориште и књижевност за децу

*Проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, добитница Повеље
„Миле Недељковић“ за животно дело за 2024. годину*

са својом публиком успостављају непосредну, контактну комуникацију у којој се, бар се мени тако чини, увек остварује неки вид оне колективне цензуре која чини фолклор особитим обликом стваралаштва, док свака фантастика почиње у фолклорној фантастици и сложеном преплету древних веровања. О томе, уосталом, драгоцено сведоче и књиге и изучавања Мила Недељковића.

Парадоксално, да би постале предмет поетичког, историјског, етнолошког или антрополошког истраживања, усмена књижевност и традиционална култура у чијем контексту она настаје, морају бити фиксирани писмом, чиме се, у суштини, окончава њихово трајање. Без помена и записа и без преношења и рефлекса у писаној књижевности, а тиме, у суштини, без нужног одступања од својих основних одлика, ова књижевност не може бити предмет ни историјских ни поетичких ни било којих других изучавања. Истовремено, без широког круга изучавања не можемо схватити како и поред несистематичног бележења, постоје озбиљни разлози да закључимо како одсуство записа, па и помена не значи истовремено и извесно непостојање ове врсте стваралаштва. Чврсто верујем да су не само у часу када су прве усмене умотворине записане већ и у време првих помена усмене уметности речи међу њима, балкански Словени певали и приповедали, по свему судећи, довољно дуго да се из магме људског трајања, из свакодневице, обреда и обичаја, издвоје строге, управо класичне форме поетског језика, формулативни облици, „језичке фиксације“ које се у мање више истом или блиском облику јављају у различитим делима и у својој поновљивој једноставности рефлектују мит, историју и живот оних који певају и приповедају.

Мој покојни стриц Митар је говорио да је језик једини завичај који нам нико не може ни запалити, ни отети, ни протерати нас, ни уништити га. Док га чувамо чувамо свој завичај, а не можемо га чувати ако не истражујемо оне домене којима се целог свог, прекратког, али тако богатог живота бавио Миле Недељковић. Зато је повеља с његовим именом за мене посебно драгоцена као веза и као обавеза. Због њега и због оних који су пре мене добили ову повељу. Дозволите ми да овде поменем моју најдражу професорку Наду Милошевић Ђорђевић и моју менторку Марију Клеут. Захваљујући њима и ја стојим данас пред вама, надајући се да ће у будућности овде стајати неко од мојих студената.

Проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић

Блиски сусрети два града

Господин случај је хтео да се давне 2006. године, на једној свечаности, сретну Миле Бошковић из Аранђеловца и Ацо Радовић из Чачка. Реч по реч и схвате да сваки у свом граду припада друштву које негује традицију и помаже да садашњи житељи не забораве прошлост, као ни догађаје и људе из прошлих времена. Тако крену дружења, размена искустава, заједничке акције, посете културним манифестацијама. Богата историјска прошлост и убрзан развој у садашњем тренутку, заједно су нас определили да чувамо сећања на људе и догађаје. Кажу, да само написана реч остаје, па смо се тако трудили да трајно забележимо наша дружења и акције.

Аранђеловчани су нас посетили више пута. Делегација је примљена у Скупштини града, организоване су посете Цркви Светог Вазнесења, уметничкој галерији "Надежда Петровић", споменику војводи Степи Степановићу, многим књижевним вечерима... Сваке године на Спасовдан, на градску славу Чачка, чланови Удружења "Баштина и Будућност – Аранђеловац 1859", били су нам драги гости. Водили смо их у манастире Благовештење и Никоље, сплаварили смо заједно Западном Моравом, дружили се у ресторану "Дом", кафани "Брвнара" и "Цар Лазар", Хотелу "Београд". У августу 2021. уприличили смо вожњу бродом "Санта Марија" по језеру Међувршје.

Завичајно друштво
ЧАЧАНИ

додељује

ЗАХВАЛНИЦУ

поводом 20 година од оснивања

Друштво "Баштина и будућност", Аранђеловац

за помоћ у реализацији програма Друштва

Председник Управног одбора
Милица Допуђа

У Чачку,
27. април 2024.

Председник Друштва
Драган М. Ерић

Драган М. Ерић

Захвалница коју нат је Завичајно друштво "Чачани"
доделило поводом 20 година од свог оснивања

На Дан државности Сретење, ми ЧАЧАНИ били смо редовни аранђеловачки гости. Учествовали смо у државним прославама у Спомен комплексу у Орашцу и Марићевића јарузи. Водили су нас пријатељи на врх Букуље и Видиковац. Памтимо дивна дружења у ресторану "Александар", Ловачком дому, и другим кафанама. Више пута смо били присутни на изложбама и књижевним вечерима које су наши истомишљеници из лепог града под Букуљом организовали.

Кажу да све зависи од људи, од човека и пријатеља. Испратили смо на вечни починак и пионира овог дружења два града – Мила Бошковића. Писали смо текстове једни другима за наше Годишњаке. Лепа реч и топао пријатељски загрљај, уз добронамерне савете. свима су нам пријали. Овај текст је доказ нашег заједничког пријатељства, дружења и интересовања.

*Милица Допуђа,
председница УО Удружења "Чачани"*

Ацо Пејовић и Миле Бошковић

Традиционална прослава Бадњег дана

За Удружење грађана "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859", шести јануар 2024. године је дан када се ангажујемо у вези с лепом традицијом и вредностима које нас повезују са суграђанима. Наиме, тог дана обележавамо Бадњи дан, а Удружење грађана "Баштина и будућност" се по 21. пут заредом потрудило да овај дан учини посебним за све нас.

Бадњи дан, као један од најважнијих празника у нашем календару, симболизује наду, заједништво и љубав. И ове године, свештеници из Врбичке цркве су освештали бадњак и чесницу, а то је био само почетак дивног окупљања. Пакетићи са слаткишима су подељени присутној деци, а радост у њиховим очима била је непроцењива. Заједно с њима, и једној породици из нашег града, на предлог Центра за социјални рад, поклонили смо печеницу и тарту, што је додатно обележило овај дан.

Наравно, све то не би било потпуно без традиционалног ломљења чеснице, које је привукло мноштво људи. Посно послужење је било на сваком кораку, а уз мирис куваног вина и ракије, атмосфера је била свечана и весела. Деца из Удружења "Деца у срцу" придружила су се осталој деци, а сви смо заједно уживали у дружењу. Овај дан је показао колико је важно одржавати традицију и заједништво, јер управо то чини нашу заједницу јачом.

Хвала нашим спонзорима, пекари "Јовановић", предузећу "Ванилица", као и Општини Аранђеловац, који су помогли да све ово постане реалност. Њихова подршка је од суштинског значаја, јер без њих не бисмо могли обезбедити све што је потребно за овакве догађаје. Такође, посебна захвалност и новинарима и сниматељима ТВ "Шумадије" и ТВ "Сунца" који су пратили цео догађај и помогли да наша прича стигне до шире јавности.

Поносни смо што смо заједно прославили Бадњи дан у духу љубави и заједништва. Са жељом да свима пошаљемо заједнички поздрав, нека нас мир Божији увек прати. Христос се роди!

Небојша Радовановић

2024.

Бадњи дан 2024.
традиционално
окупљање на
Старом тргу

Увек свечано, весело,
уз православни и хуманитарни карактер

Велики петак – бојење васкршњих јаја

„И распеће Христово је радост и утеха свих грешника. Грешник који је дошао до осећања своје грешности и сазнања о свеправедности Божијој, нема где да се сакрије осим под сенком Крста. Ту он постаје свестан да му нема опроштаја све док сам не стане пред Господа са својим гресима и са сузама због њих. Једино спасење за њега налази се у крсној смрти Господњој. Јер, на Крсту је поцепана обвезница свих грехова. И свако ко то прими са пуном вером, постаје учесник тајне помиловања. Са сазревањем те вере сазрева и увереност у помиловање и, уједно, утеха од осећања ступања у стање помиловања на све векове. Крст је извор радости, јер грешник вером из њега пије утеху помиловања. Тако је он својеврсни архангел који благовести радост.“

Свети Теофан Затворник

Велики петак је најтужнији дан у хришћанству и симболизује страдање Исуса Христа. На овај дан не звоне звона у цркви и не служи се литургија. Према народним обичајима на данашњи дан најважнији посао је фарбање јаја и то у црвену боју која симболизује проливену крв Исуса Христа.

Удружење грађана „Баштина и будућност Аранђеловац 1859“ и Удружење грађана „Деца у срцу“, удружење за подршку деци и младима са сметњама у развоју, већ годинама негују традицију и на Велики петак труде се да окупе што већи број суграђана, првенствено деце, која се из године у годину труде да осликају најлепше ускршње јаје, при чему настојимо да део традиције пренесемо и на млађе генерације, како бисмо осигурали да се део наше културне баштине не заборави.

Како то наша дугогодишња пракса налаже и ове године заједно са сарадничким Удружењем „Деца у срцу“ организовали смо ускршње осликавање јаја на Велики петак. Како нам лоши временски услови ове године нису дозволили да ову манифестацију традиционално одржимо у дворишту етно куће Милошевић, осликавање јаја као и молитву свештенства Врбичке цркве, која је претходила, уприличили смо у

просторијама Удружења „Деца у срцу“. Присутни малишани, али и корисници Удружења „Деца у срцу“, користећи различите технике, осликали су јаја, док смо их том приликом подсетили на обичаје који се доводе у везу с данашњим даном и зашто је Велики петак најтужнији дан у хришћанству. Осликана ускршња јаја касније су однета у Врбичку цркву, где су након ускршње литургије подељена пристуним суграђанима. Важно је нагласити да, као и претходних година, сем чланова ова два сарадничка удружења, манифестацију су подржали и наши пријатељи, дугогодишњи донатори. "Фортуна" маркет је донаци

-јом ускршњих поклона присутним малишанима, али и корисницима Удружења „Деца у срцу“ улепшала предстојеће празнике, а да остатак дана протекне уз послужење помогли су нам пекара "Јовановић", veleпродаја "Крки", компаније "Ванилица" и "Књаз Милош".

Посебну захвалност ове, као и претходних година, дугујемо свештенству Врбичке цркве који нас из године у годину подржавају и уз молитве подсећају на важне животна начела којих треба да се придржавамо.

Снежана Жарковић

Јутро у Аранђеловцу

(Пре шест деценија)

Убрзо по окончању Другог светског рата тадашње власти у Аранђеловцу формирале су предузеће Парна пекара „Први мај“.

У исто време, обновљена је производња у врло солидном млину на обали Балабанца и основано је предузеће за производњу брашна „Победа“.

Одлуком надлежних органа, 1962. године спајањем ова два, формирано је комунално предузеће за производњу и прераду брашна „Победа“.

За производњу брашна старао се погон млина а за прераду брашна задужени су погони пекаре.

Производња хлеба одвијала се у погону код Жућиног паркића, а у главној улици (данас Књаза Милоша 90).

Пре 5 година зграда у којој се производио хлеб је срушена и на том месту је подигнута модерна грађевина са стамбеним и пословним простором.

Производња пецива одвијала се у простору такозване Секулине пекаре. Реч је о згради у чијим просторијама је данас продавница „Паркић“, у оквиру Трговине „Бакић“. Поред ње је пекара „Неша“ у самом центру града.

Сви пекари тог времена су темељно изучили и усавршили своје занатско знање, а многи су поседовали и мајсторско писмо. Производња се одвијала ноћу, а већ у праскозорје стизали су транспортни радници који ће брзо хлеб и пецива доставити продавницама „Победе“ (отвореним већ у 5 сати ујутру, а касније и на друга продајна места).

У својству ученика „Школе ученика у привреди“ (боља варијанта данашњег дуалног образовања), сплетом волшебних околности, 6. априла 1964. обукао сам бело одело и ушао у свет пекарства. Имао сам 15 и по година. У наредном периоду ћу три пута недељно ићи у школу а три пута на осмочасовну праксу у пекари, тако је задовољавана шестодневна, односно радна недеља од 48 сати, како су налагали тадашњи прописи.

Моји мајстори су се показали као одлични инструктори, строги васпитачи и благонаклони саветодавци, ословљавали су ме са „мали“.

Брзо сам упознавао пут хлеба од брашна до векне, али сам желео и да упознам пут векне од магацина готових производа до продавнице, односно купаца.

На руку ми је ишла потреба да се, због значајно повећане производње, помогне транспортерима у достави те робе продајним местима. Бар неколико дана. Тако сам се нашао у магацину тек испеченог, и у полице уредно сложеног хлеба. Изузев неких десетак процената белог, сви остали хлебови (полубели и црни) били су тежине 2 килограма, па смо их називали „двокилашима“. Слагали смо их у плетене корпе четвртастог облика, вероватно димензија 80x80x80 центиметара.

Већ у 0:4 стигоше запрежна кола којима су хлеб и пециво путовали до продавница. А кола су имала једну коњску снагу. Био је то снажни, неговани зеленко о чијој су се памети и питомој нарави приче причале. Пришао сам му, он је оборио главу, почешао сам га иза ушију, погладио по широком челу и пријатељство је било склопљено. Запрегом је управљао, и о њој се старао Бранислав - Бане Марјановић. Магационер Радомир - Раша Александрић нас задужи пуним колима корпи мирисног хлеба док се један део њих још увек пушио. Кретосмо уз улицу. Тек је 4:30, град се буди, пролеће је али, понека се ватра ложи по кућама, вије се дим. Од звукова, понеки лавез, одјек корака ретких ужурбаних пролазника, звекет коњских копита и ништа више.

Аранђеловачке улице су још увек биле покривене калдрмом. Средишњи део, ширине неких 5-6 метара она ситнија, варошка, а са обе стране још по 1,5 метара грубе, турске калдрме коју су чинили облаци камена. Са обе стране коловоза протезали су се плочници, царство пешака.

На размацима од 30 до 40 метара, преко улице, од бандере до бандере развучени су сајла и електрокаблови, а на средини је била инсталирана сијалица са заштитом. Била је то улична расвета оног времена.

Таквом улицом у прекрасно мајско праскозорје, Зеленко и његова посада на колима пуним хлеба крећу се до већ поменуте Секулине пекаре, где преузимају пециво и онда, коначно, идемо у продавнице. Зеленко зна сваку од њих и сам се зауставља да бисмо

предали робу. Још нема ни пет сати. Радно време у предузећима је од шест, превоз од 5:30, а продавнице „Победе“ постављене су у близини аутобуских стајалишта, или места највеће фреквенције људи који крећу на посао. Многима је потребан који залогај па добро дође свеже пециво. Победа је у својим погонима имала одличне мајсторе овог заната, а у продавницама продавачице које би пожелела свака озбиљна трговина. И деценијама по њиховом одласку у пензију, или неким другим путевима, сви су се сећали ко им је тих и каснијих година више уручивао него продавао хлеб и пециво.

Неке од њих звале су се Вера Мејић, Миланка Стојановић, Драгиња Величковић, Милица Росић, Вера Јеремић, Мира, сестре Рада и још једна Вера, а касније стиже и Рада Орлић.

Око поднева, запрега је остављена у кругу млина, а Зеленко у простору довољно добром за становање људи. Храћен је неограниченим количинама сточне хране произведене у „Победи“.

Ваља рећи да је у истим јутарњим сатима, улицама Аранђеловца крстарило запрежно возило за доставу меса и месних прерађевина. На целој површини товарног дела имало је металом (алуминијумом) обложен сандук са месом и другом робом. Ову запрегу вукао је такође племенити коњ, који је знао све о овом послу, па и да сам стане пред сваким местом истоваара (доставе) робе.

У јесен те 1964. године, запрежно возило за доставу хлеба и пецива је из хигијенских и санитарних разлога повучено из употребе. Зеленка више нисмо видели. Утихнуо је бат копита аранђеловачким улицама, звук који је започињао дневне активности града и позивао у набавку основних животних намирница. Уместо запрега набављена су нова лепа, специјализована возила.

Возило за развоз пекарских производа које смо звали „фургон“ било је „заставине“ производње са лаким алуминијумским корпама за робу, подесним за руковање и одржавање хигијене. Први возач овог возила у Аранђеловцу био је Ђуро Милекић, који је нешто доцније почео да се афирмише као писац, што и данас успешно ради. Касније, стигла су и возила из "тама" и "дајца".

Што се тиче судбине прекрасног Зеленка, никада је нисмо поуздано сазнали. Могли смо само да наслућујемо. А слутили смо и да је иста судбина снала и његовог побратима из запреге месарских производа.

Ни данас, после 58 година, не знам да ли су те слутње имале везе са чињеницом да су тих месеци, у касапнице стигле свеже кобасице од коњског меса.¹

Душан Бањац

1. Преузето из часописа "Излог културе", бр. 14, 2022.

Обест подивљалог слуге – најтеже аранђеловачко предвечерје (Пре педесет пет година)

Улицама доњег краја вароши, тог послеподнева 14. јуна 1969, за веома кратко време протутњала је незапамћена бујица, која је рушећи све пред собом, однела и два живота.

Субота, 14. јун 1969. године. Рано после подне. Ђунис. Мир и тишина. Топао, готово, летњи дан. На смирају тек у неко доба бистро небо над доњим крајем почеше да прекривају тамни облаци. Кува у небу. Злокобан наговештај невремена које већина доњокрајаца већ исконски зна да наслути. Мајке дозивају децу да дођу кући, очеви затварају шупе, прозоре, уносе ствари. Муње почеше да парају згуснуто небо. Фијукнуше неки хладни ветрови. Свећице шибају околину праћене нечуvenом грмљавином. Проломише се и први громови. Причало се да је громобран наше цркве привукао више громава тог дана него за неколико година. А онда се отвори небо, киша са градом. И то не било каква. На махове се чинило да млазеви воде тек што дотакну земљу, крећу одмах истим путем навише мешајући се са набујалом небеском реком.

Огромна количина воде сручила се на релативно мали простор. Смрче се. Главном улицом Ђуниса, ондашњом Војина Гајића, чију је коцку тек прекрио глатки асфалт, већ је кренуо поток. Спојише се ивичњаци. Из олука шикља вода. Ветар ломи гране. Град престаде, али киша доби на жестини.

Ми, клинци, доњокрајци, знали смо који пут да такве летње, бујичне кише искористимо за такмичење у пуштању дрваца, као чамаца, низ уличне поточиће. Па чији први стигне до краја улице, или док не улети у решетку уличног кишног отвора. Овог пута никог ни да видиш. Умириле су се и ласте испод наше капије. И одједном, као да се нешто проломило. Стравичан хук. Земља тутњи. Из правца млина, који се тада градио, али и од Лазаревића кафане, лети талас воде висок бар метар и по. Носи све што је покупио: стење, греде и даске с млина и из столарске, аутомобиле. Чупа младо дрвеће, разбија излоге. Разуздана сила износи из продавница све што је дохватила. Мајка и бака износе кришку хлеба са сољу не би ли умилостивиле гостопримством подивљалу силу. Не помаже. Кроз наше двориште између бројева 25 и

27 у Војина Гајића већ тече метар воде. Пуне се подруми, а кроз ниске прозоре вода већ продире у приземне куће. Лелек и запомагање беспомоћних старица. На улицу не могу, однеће их бујица, а кућа им се пуни водом. На прозорима решетке. Немоћ. Ступица у сопственој кући.

С неколицином другара из комшилука (Јоца, Гане, Миша), који су се сасвим случајно затекли у мојој кући, на мамин предлог износимо ствари из уличне собе, јер је вода стигла на педаљ до прозора. Држимо душек да бар колико-толико одбијемо главни удар воде.

А онда – шок. Нашом улицом љуљушка се пун камион марке „хеншел“ са пет-шест кубика песка. Без возача. Срећом. Одвезе га попречке вода према мосту. За њим, али тумбајући се, камиончић за превоз хлеба. Покупљен је са паркинга на почетку наше улице која се завршавала код Партизанског гробља. Негде на сред наше улице обесна сила одвоји алуминијумски сандук од шасије. Поиспадаше корпе за хлеб. Заглушујућа бука. И све се скрши доле код моста. У каснијим комшијским „стручним“ анализама целог догађаја многи су истицали спорост тадашње локалне власти у регулацији Кубршнице, али и околних потока, па и уличне кишне канализације која, због самог положаја вароши, није могла да прими и отпреми бујичне воде. Баш у то време доња страна Кубршнице, од моста па до почетка Циганмале, већ је била забетонирана у огромну канализациону цев. Горњи део био је још отворен. А на самој тој ивици моста, уз саму његову преосталу ограду, која и дан-данас стоји, сведочећи о много чему из наших босоногих дана, па и о том дану који Ђунисанци никада не би требало да забораве, био је новински киоск. Омален. Од дрвета. У њему је радила Јагода Миланов. Радила и буквално до последњег часа. Причали су сведоци да су је дозивали да изађе из киоска док се још воде од мале пијаце и са Ђуниса нису сусреле стварајући невиђен ковитлац. Одбила је, мучна, јер није знала шта ће са пазаром и робом коју је имала у киоску. Одговорност у зао час. Пошто тек избетонирана цев није могла да прими целокупну количину воде у себе, настао је вртлог који је несрећну Јагodu и њен киоск одвукао право у цев. Стравично. Тек сутрадан нашли су је разапету као Исуса на некој врби у Бањи. О њеној нечувеној смрти сведочи и спомен на Рисовачи – испружена рука према небу вапи за помоћ. Није јој, на њену и несрећу њене породице, било спаса. Касније смо дознали за још једну жртву водене стихије тог

Поплављене аранђеловачке улице

поподнева.

Са ове временске дистанце, више од четири деценије, невреме је трајало несносно дуго. Сати су били права вечност. Тек када је рушилачки нагон неспутане воде, тог доброг слуге и злог господара, почео да малаксава и комшије су почеле да се јављају: „Еј, јесте ли живи? Шта ово би?“

Иако смо још били средњошколци и без икаквог искуства у сличним ситуацијама, опрезно, држећи се за руке, да нас вода већ до колена не би понела, прелазимо улицу и замичемо у сокачић поред старе штампарије према нашој ливадици, не бисмо ли видели шта се дешава доле где је била кућа наших другара Дулета и Јоце Букумировића. Престравили смо се од призора који смо видели. Право језеро досезало је до самог крова Јоцине куће, а од дома његовог ујака Стеве, који је био уз саму обалу Кубршнице, преко пута куће деда Тике трговца, само оџаци су вирили. Весело, дечачко чаврљање изазвано несвакидашњим догађајем, готово авантуром, замрзла је зебња да ли су му мајка, брат, ујак, ујна и њихов синчић од пет-шест месеци уопште живи. Избили смо кроз двориште чика Нешића тик изнад Јоцине куће и сада већ кроз воду до паса хладну као лед идемо према његовом дворишту. Кад на његовој великој трешњи, на којој смо дане у зрелом роду проводили, стоји његов ујак Степа и кука. Не зна шта му је са синчићем до кога, враћајући се с посла из Шамота, није могао да допре. А малиша сам у кући. У кревецу. Од Стеве дознајемо да је Дана, Јоцина и Дулетова мама, жива. Стоји на прозорским решеткама и држи се за гарнишну. Улазна врата од Стевине куће не виде се од мутне воде. Нико се не усуђује ни да приђе или преплива тих петнаестак метара. Вода још демонстрира своју силу.

Почело је стидљиво Сунце да се помаља не би ли и оно осмотрило последице непогоде која је задесила наш доњи крај. Тек вода паде и угледасмо Стевина улазна врата. Неколико одважних момака, од којих се још једино сећам Нице Лесинов, кренуше да виде шта је са малишом у поплављеној кући. Један је остао испред, а двојица замакоше у таму куће. Секунде као вечност. И ево их. На душеку увијеном у чврст, фабрички најлон, лежи клиња. Спава. Сув као барут. Казивали су његови спасиоци да је плутао код самог лустера. Стрепњу, бол, страх, муку... заменило је весеље. Живот је победио. Добар син,

на тату, већ су се чуле шале, спасли су дечји живот. Јагода није била те судбине. Излазимо из Јоциног дворишта мокри, прозебли, а чика Паја Ђорђевић стоји испред свог улаза, одмах изнад чика Батине продавнице обуће или оног што је требало од ње да буде, и плаче када је видео нашта личи његов „Нови дом“.

Све што подивљала бујица није неким чудом однела низ Партизанску улицу и Циганмалу, зденула је у чика Пајин дућан. И камионе и аутомобиле, греде, стабла, стене, па чак и спомење које је вода покупила чика Ћири каменоресцу у Танаска Рајића, преко пута Столарске. Ноћ се полако прикрадала са Букуље и Венчаца. Те вечери ниједан доњокрајац није изашао у горњи крај. Помагали смо Јоци и осталим другарима да бар блато избаце из куће и подрума. С малим успехом. Тек сутрадан, када је дошла и војска из Крагујевца, и када се сам град, уз помоћ његових предузећа, покренуо, почело је сређивање доњег краја, али Јоца и његов ујак Стева нису се више вратили у своје куће. Од општине добили су станове преко пута Јешовца.

Асфалтиране су поново улице, окрпљени тротоари, настављена изградња млина, Кубршница је у целом свом току, од парка до испод Рисоваче, окована у бетон, али успомена на ту поподневну обест природе, живи и данас после толиких година. Сачувајмо је не само због пуког сећања или поштовања према онима који тада изгубише живот, већ ради искуства које би садашњим и будућим доњокрајцима требало да буде од вајде. За не дај Боже – ако се небо и земља опет ухвате у рушилачко коло.²

Слободан Костић Ђунисанац

². Преузето из часописа "Излог културе", бр. 7, 2016.

**Кратак осврт на дело
проф. Радована Рашка Јовановића (1906–1993)
и његову песму "Пут"**

Одавно на пут светлости сам кренуо
и радознало јурио стазама кривим
негде сам под жрвњем живота свенуо
и нисам више ја ово што живим.
Самрт је кад човек сам себе преживи
и кад се животу своме без поруге руга
о да ли су ми дани моји криви
или пут што незнано животом вијуга.

Часови проф. Рашка Јовановића нису били класични, посебно када је била у питању поезија. Сваки час је почињао казивањем стихова врхунских поета, како наших, тако и светских.

И сам је писао песме.

Његова песма „Пут“ је елегија, која говори о пролазности живота. Но, стихом „самрт је кад човек сам себе преживи“, песник нас подстиче, да живот схватимо као путовање које ће проћи, па баш зато треба утолити жеђ за знањем. Боље је уживати и у тој пролазности, као у брзо испијеној чаши, него чекати да нектар испари, па онда лизати замућени талог.

Проф. Рашко је, свима нама којима је предавао најлепшу науку и уметност, показао пут којим се тешко корача, али није несавладив.

Светлана Милошевић

Моја бака

Моја бака, дама фина,
без фризуре и кармина,
ни у радњу сићи неће,
јер познате многе среће.

Сахранила деда Жику,
на комоду држи слику,
чувај мало, твоју љубу,
што полеће сад на Кубу.

У зиму на топла мора,
с пролећем до Златибора,
на мору се она брчка,
два пута је види Грчка.

И Србијом она шеће,
да седи у кући неће,
ресторане, журке воли.
не може им да одоли.

И изложбе, позоришта,
не пропушта бака ништа,
има друштво, себи слично,
све је њима идилично.

Мојој мами није право,
каже баба ова прави ђаво,
шта ће тата, с њом се слаже.
како снаји да докаже.

Има бака своја права,
најлакше нам док је здрава,
док се сама собом стара,
и не тражи од нас пара.

Мени бака много годи,
где год желим, она води,
увек пуна новчаника,
каже да сам њена слика.

Помогне ми око школе,
Другари је моји воле,
весела је, прави шале,
обожава све нас мале.

На фејсу је сваког дана,
не треба јој боља храна,
"last minute" само чека.
да одлети до далека.

Палчинке добре прави,
много фила у њих стави,
забране ми ту не важе,
њен сам живот, тако каже.

Ја разумем своју баку,
имам за њу љубав јаку,
родитељи, нисте криви,
када бака зна да живи.

И често ми она каже
– хоће бака да помаже,
теби, сине, нећу крити
– само роб вам нећу бити.

Љиљана Бошковић

Настанак и успеси ФК „Шумадије“ из Аранђеловца

Морамо рећи да је „ФК Шумадија“ настала давне 1929. године, и да је кроз историју мењала своје називе. Почетком јула 1929. године основан је АСК „Обилић“, а његови оснивачи су били Милутин-Миле Тодоровић звани Геније, тада студент права, Александар-Санди Радојковић, ученик више гимназије. Непосредни повод за оснивање клуба био је гостовање „БСК“ из Београда који се припремао за учешће у средњоевропском купу против тима из Мађарске, као и долазак на летовање тада познатих играча из београдских клубова. Један од њих је Света Поповић, студент Техничког факултета и навални играч београдске „Југославије“. Прву утакмицу „Обилић“ је одиграо у Лазаревцу коју је изгубио, али већ у реваншу је победио високим резултатом, а за Аранђеловачки клуб је наступио и Света Поповић. Према сећању Александра Минаковића, боје клуба бранили су Иван Јанковић, Драган Лазаревић, Стеван Халошевић, Душан Тодоровић, Јован Жикић, Јован и Првослав Живановић, Душан Мицојка, Бранко Зечевић, Милош Деспотовић Пилац, Бранко и Миодраг Ивковић. До боље организације председника 1937. године изабран др Милојко Дуњић, срески лекар. У раду клуба међу најактивнијима су били секретар Александар Минаковић, студент права, Витомир Марковић Зира, тада званичник - дневничар у среском начелништву. У управни надзорни одбор изабрани су: Драгослав Проковић, Драги Таталовић, Живота Скочајић, Обрен Јанковић, Драгослав Јовановић, а од активних играча Милић Матијашевић и Душан Теофановић. Посебну подршку клуб је добио од Мике Лазаревића, чиновника аграрно - привилеговане банке у Београду и благајника тадашњег Фудбалског Савеза Југославије. Исте године отворена је прва клупска просторија у дућану Милорада и Илије Плећевића где је чувана опрема и реквизити. Клуб је од 1937 до 1940. био три пута првак Космајско-Јасеничке жупе. Треба додати да је 1938. године клуб добио на трајно коришћење од Општине терен на Вашаришту. Акцијом љубитеља клуба терен је изграђен и ограђен. Боје дресова су одређене да буду зелено-беле. Зелено је подсећало на сећање на Милоша Обилића и његову трагедију. Зелено је асоцирало на Косово поље, а бела боја узета је као симбол вечности. Исте године изграђена је и значка клуба која је била зелене боје у облику средњовековног штита, са белом траком при врху, где је златним словима писало АСК „Обилић 1929“.

После завршеног Другог светског рата, 1945. године, чланови клуба поново су се окупили и основали Фискултурно друштво „Чеда Плећевић“, у знак сећања на некадашњег фудбалера „Обилића“ који је погинуо у рату. Фудбалска секција друштва „Чеда Плећевић“ учествује у куп такмичењу за Првенство крагујевачке области, где је у финалу изгубила од ФД „Омладинац“ из Крагујевца са 3:2. После три године, 1948. године, на предлог друштвено – политичких организација клуб мења име у „19. Септембар“, у знак сећања на ослобођење Аранђеловца. Исти клуб 1950. године побеђује у Крагујевачкој зони, затим у квалификацијама осваја прво место и постаје члан Обласне лиге Крагујевац. Данашње име ФК „Шумадија“ добила је 1951. године.

Тада је у Аранђеловцу одиграна и прва међународна фудбалска утакмица. ФК „Шумадија“ је победила првака Израела „Макаби“ са 4:3, головима Жике Скочајића, Волка Милосављевића и Гојка Јовановића који је био двоструки стрелац. Те године се квалификује у „Лигу Србије“ победом над екипама из Београдске, Зајечарске, Нишке и Титово-Ужичке области. Године 1954. „Шумадија“ је освојила прво место и стекла право да се бори за титулу апсолутног првака Србије. Титулу су освојили савладавши у обе квалификационе утакмице екипу „Јединства“, данашњу „Галенику“, у Земуну 5:3, и у Аранђеловцу 4:2. Године 1958. „Шумадија“ је била прва у Посавско - Подунавској лиги и у квалификацијама надиграла екипу Будућности из Ваљева, и постала апсолутни првак Србије. Нажалост и друга велика шанса није искоришћена јер је у квалификацијама за другу лигу екипа „Београда“ била боља. Године 1971. је остварила пласман у Другу лигу Југославије, у којој су учествовале екипе из Србије, Црне Горе, Македоније и Косова и Метохије. Највећи успеси у Купу Југославије су били 1973. године, где су били поражени у осмини финала од нишког „Радничког“ са 1:0.

Историјска утакмица, и највећи успех у оквирима Југославије ФК „Шумадија“ је 1976. године, када је изгубила у Сплиту утакмицу против Хајдука 1:0, тек у продужецима голом Мијача у 104. минути. Пропуштена је шанса да се пласира у полуфинале Фудбалског Купа Југославије. Успех међу осам најбољих екипа у Југославији је свакако велики, али је утеха да је Хајдук те исте године био и победник купа, уједно и шампион Југославије у фудбалу. Тада је „Шумадија“, као и две године раније, добила пехар „Политике“ који овај лист додељује за најбоље резултате у Купу Србије. Тако је ФК „Шумадија“ нашла место међу 32 најбоље екипе у Купу Југославије. У шеснаестини финала ФК „Шумадија“ је

победила „Бор“ са 6:5, бољим извођењем једанаестераца, а затим у финалу, такође на свом терену, победила ФК „Ловћен“ са Цетиња са 5:2, и нашла се међу 8 најбољих југословенских клубова. У том сусрету постигао сам три гола, и проглашен за најбољег фудбалера утакмице. Дobili смо најтежег противника, играло се у Сплиту, на старом Хајдуковом терену, поред Плинару. Присутствовало је преко 8000 навијача, а пре утакмице Културно-уметничко друштво из Аранђеловца, у народној ношњи Шумадије, поделило је цвеће играчима Хајдука.

„Хајдук“ је наступио у саставу: Мешковић, Џони, Рожић (Бољат), Мијач, Перузовић, Буљан, Жунгул, Мужинић, Ђорђевић, Јерковић, Шурјак. „Шумадија“: Ковачевић, Дреноваковић, Ђорђевић, Милић, Јовановић, Тупајић, Радојковић (Милошевић), Радосављевић, Начић, Павловић (Плећевић), Ивовић.

Легедарна екипа "Шумадије" пред полазак на зимске припреме у Тунис, 1975. г. Стоје (слева): тренер О. Симић, др М. Брковић, чланови управе М. Старчевић и Р. Јефтић, В. Јовановић, П. Радосављевић, члан управе Ж. Станић, Д. Ђорђевић, Д. Плећевић, З. Тошић, М. Ивовић, П. Стојадиновић, Н. Мајсторовић, помоћни тренер М. Митровић и З. Каратошић; доле (слева): Љ. Ђорђевић, члан управе М. Бошковић, Б. Радојичић, Д. Ковачевић, М. Тупајић, Р. Иванчевић, С. Радојковић и Љ. Дреноваковић.

Нови грб и значка ФК "Шумадије", промовисани поводом 75 година од оснивања клуба, у СРЦ "Шумадија", представљен пред око 150 званица: бивших и садашњих играча, функционера, спортских радника и организација, као и пријатеља клуба. Нови, грб (амблем) ФК "Шумадија" дизајнирала је Драгана Гајић.

Напомена: на задњој корици је одштампан нови логотип клуба у оригиналном колориту.

Фотографија са промоције (доле):
слева: Д. Теофановић, Д. Плећевић,
председник клуба М. Недељковић,
С. Јовичић Кић, П. Милованчевић,
у позадини пионери Андрија Плећевић и Радомир Стојановић.

У том периоду „Шумадија“ је афирмисала доста играча који су играли за аматерску Олимпијску и Младу репрезентацију Југославије. То су голмани Радмило Иванчевић (5), Драган Ковачевић (1), Љубиша Дреноваковић (4), Слободан Савић (1), Војин Јовановић (13), Драган Плећевић (5), Милован Мићић (5), Милијан Тупајић (2), Драган Симић (3), Момчило Начић (3), Зоран Вранеш (3), Драгољуб Пејовић (2), Славко Радојковић (2).

У том периоду кроз клуб је прошао велики број тренера, а истакли бисмо само неколицину: Тахири Дода, Бели Илић, Сеља Радосављевић, Рајко Меденица, Србољуб Кривокућа, Остоја Симић, Милорад Митровић, Стеван Балов, Властимир Миловановић, Светислав Јанковић, Томислав Калоперовић, Зоран Ристић, Првослав Михајловић, Љубиша Арсеновић, Војкан Деспотовић, Фрањо Пазмањ, Божидар Дреновац и многи други.

Године 1979. Фудбалски клуб „Шумадија“, поводом 50 година постојања, од председника СФРЈ је одликован Орденом Братства и јединства са сребрним венцем.

Драган Плећевић

Аранђеловачки одбојкаши

Први пут име „ШУМАДИЈА“ у називу одбојкашког клуба се помиње 1977. године, када је Индустрија електропорцелана прихватила патронат над перспективним женским одбојкашким клубом и генерацијом одбојкашица из Орашца, Копљара и понеком Аранђеловчанком. Утакмице су играње у сали Задружног дома у Орашцу под вођством оснивача и тренера Велибора Димитријевића.

Средином осамдесетих година одбојка се враћа у Аранђеловац а фузија женског и мушког одбојкашког клуба, некадашњих „ЖОК ПРВИ СРПСКИ УСТАНАК“ и „МОК МЛАДИ РУДАР“, наступила је 1988. године и нови клуб је добио назив ОК „ШУМАДИЈА“.

Мушка секција клуба је у више наврата, крајем деведесетих година и почетком двадесет првог века, играла Другу лигу и испадала из ње, да би се у периоду од 2010. ту усталила. Одбојкаши су 2020. први пут играли и IV лигу Србије, у којој су се после две сезоне резултатски изборили за улазак у виши ранг, где нажалост, услед материјалних и организационих проблема, нису и заиграли.

Женска секција клуба је са доста више успеха учествовала у својим такмичењима, а највећи успех клуба до тада био је 2006. године, када су одбојкашице избориле пласман у Прву лигу. Већ следеће године играле су и бараж за улазак у Супер лигу Србије, где су заузеле 2. место. Сем великог броја, касније успешних одбојкашица, вредно је помена име Милене Рашић која је прве кораке направила у нашем клубу, а која ће касније славу Србије пренети широм целе планете као капитен репрезентације.

У клубу годинама уназад, веома успешно са млађим селекцијама, претпионирским, пионирским, кадетским и јуниорским, како женским тако и мушким, раде тренери Бранимир Дејић и Стефан Антељ, чији су резултати запажени и на државним првенствима млађих категорија. У клубу је заступљена и Школа одбојке која броји око 50 чланова, представљајући главни извор младих и перспективних одбојкаша и одбојкашица.

Бранимир Делић

Традиција, врхунски резултати и посвећеност рукометном спорту

Женски рукомет у Аранђеловцу има традицију дугу више од пола века, а од 1968. године, од када је основан некадашњи ЖРК "Јединство", касније "Шумадија" па "Књаз Милош", а данас ЖРК "Бекамент Буковичка бања", кроз клуб су прошле многе генерације девојчица које су славу града под Букуљом проносиле широм Европе и света, не само као врхунски спортисти већ као успешни, здрави, пословни, али и породични људи. Развој рукомета у Аранђеловцу и овом делу Србије протеклих пет и по деценија обележила је јасна визија напретка и развоја захваљујући чему је данас овај клуб један од најбољих женских рукометних клубова у Србији.

Посебан замах у резултатима клуба је настао у периоду од 1983. године, када је клуб од такмичења у Другој српској лиги, освајајући прва места преко прве Српске лиге, Квалитетне лиге Србије, Међурепубличке лиге, Друге лиге (тада СФРЈ), Друге потом Прве лиге СРЈ „догурао“ у сезони 1997/98, као шампион Прве лиге Србије до највишег ранга, СУПЕР РУКОМЕТНЕ ЛИГЕ.

Пласман у Супер лигу СРЈ су оствариле играчице које су поникле у овом клубу, а претходних година од 1991. до 1997. та иста екипа је била шампион Србије за пионирке, кадеткиње и јуниорке 2 пута. Од те 1998. године, па све до данас ЖРК из Аранђеловца је редован „становник“ елитног ранга такмичења уз 7 домаћих трофеја: две освојене титуле првака државе (2006/2007. и 2015/2016), четири национална Купа Србије (2016, 2017, 2018. и 2019) и један Супер куп, више титула у такмичењима млађих категорија, као и велики број трофеја у Првој лиги Запад, где се такмичи други, развојни тим ЖРК "Бекамент ББ".

У 27. сезони у континуитету аранђеловачке рукометашице наступају у најквалитетнијем рангу такмичења са више од 550 утакмица, док је за то исто време сениорска екипа имала и 83 наступа у Евро куповима, у оквиру којих је уписан и наступ у групној фази Лиге шампиона у сезони 2005/2006, као и пласман у полуфинале ЕHF купа у сезони 2021/2022, када је "Бекамент" одиграо 10 утакмица у овом Евро купу.

У клубу су тренирале више десетина врхунских играчица од којих је велики број наступао за репрезентативне селекције некадашње СФРЈ, касније Србије, али и многих других земаља, као и велики број врхунских тренера који су уз, не мали број спортских радника, најзаслужнији за развој рукомета у Аранђеловцу.

И данас у ЖРК "Бекамент ББ" тренира и ради велики број девојчица од сениорске екипе, која се такмичи у Супер лиги Србије, преко другог тима који је члан Прве лиге Запад, па преко три такмичарске селекције које су укључене у Лигу млађих категорија Рукометног савеза Србије и школу рукомета, у којој са девојчицама раде бивши врхунски клубски играчи.

Уколико желите да постанете део ове велике спортске породице можете их посетити на једном од свакодневних тренинга у СРЦ "Шумадија" или сали ВОЦ-а у вечерњим сатима, где вас очекује пре свега лепо дружење, али и много практичног знања када је у питању овај атрактиван и динамичан спорт.

Бојан Никитовић

Каратисти "Књаза"

Карате клуб „Књаз“ је 14.12.202. године проглашен за спортску организацију од посебног значаја за Општину Аранђеловац, а Решењем Министарства спорта – Одсека за инспекцијске послове од 29.12.2023. године, под бројем 00042056872023, утврђено је да Карате клуб „Књаз“ испуњава све услове за обављање активности и делатности у области спорта.

Стручни тим Карате клуба „Књаз“ чине:

1. Роксанда Атанасов, Мастер тренер у спорту и Заслужни тренер спорта Републике Србије, носилац црног појаса 4. дан,
2. Урош Војиновић, носилац звања Спортски оперативни тренер, Спортски учитељ за карате спорт, носилац црног појаса 1. дан,
3. Доц. др Драган Атанасов, менаџер клуба, кондициони и џудо тренер, носилац црног појаса 6. дан

LJUBICA PETROVIĆ

SARA JOVANOVIĆ

SENKA PETROVIĆ

IVA STEVANOVIC

ANDREA IVANOVIC

IVAN ATANASOV

NINA LAZOVIC

LAZAR MOSKIC

SOFIJA MATICEVIC

MARKIM DOKIC

VASILJE MILOSEVIC

SARA JOVANOVIĆ

ANDREA IVANOVIC

ILIJA ŽIVKOVIC

NAJUSPEŠNIJI KARATE KLUB U SRBIJI ZA 2024.

U BORBAMA ZA MLAĐE KATEGORIJE

KK KNJAZ
ARANĐELOVAC

TRENERI:
Roksanda Atanasov i Uroš Vojinović

KUP SRBIJE 2024

26

MEDALJA

ŽENSKJE NADE EKIPNO, SREBRNA MEDALJA:
SOFIJA GRADIC, NIKOLA LAZOVIC, NINA JOVANOVIĆ, MAŠA BEŠIC

PIONIRKE EKIPNO, BRONZANA MEDALJA:
SENKA PETROVIĆ, MAŠA MILOSEVIC, NEDA MARIĆEVIĆ, SARA JOVANOVIĆ

MUŠKE NADE EKIPNO, BRONZANA MEDALJA:
ILIJA ŽIVKOVIC, FILIP STERJANOVIC, ILIJA ŠAKHER, OGNJEN JOVANOVIĆ, LAZAR MOSKIC

Карате клуб „Књаз“ има 162 члана који се са великим успехом такмиче у земљи али и у иностранству. У 2024. години Карате клуб „Књаз“ је на првенству Србије и Купу Србије, за млађе узрасне категорије, проглашен за најуспешнији клуб у Републици Србији за борбе, када је само на Купу Србије освојено укупно 26 медаља.

На првенству Балкана наше репрезентативке су 2024. године оствариле следеће резултате:

1. **Сара Јовановић**, пионирка, 2014. год. кате, борбе – 34 кг, I место на Балканском првенству за девојчице, 10 год. борбе – 34 кг.
2. **Неда Марићевић**, пионирка, 2013. год. борбе – 44 кг, II место на Балканском првенству за девојчице, 11 год. борбе – 40 кг.
3. **Сенка Петровић**, пионирка, 2013. год. борбе, 36 кг, II место на Балканском првенству за девојчице, 11 год. борбе – 36 кг.

Клуб током године организује међународне карате семинаре на којем учествују спортисткиње и спортисти из великог броја држава као што су Јапан, Русија, Швајцарска, Финска, Аустралија, Словачка, Италија, Шпанија, Словачка, Словенија, Мађарска, Хрватска, Бугарска, Босна и Херцеговина, Северна Македонија, Црна Гора и Србија.

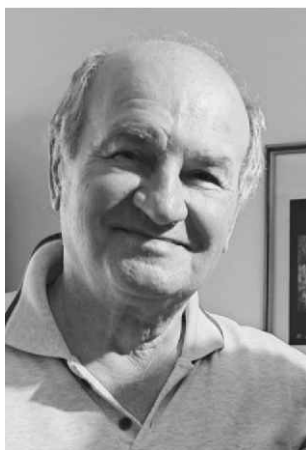
Карате клуб „Књаз“ сваке године организује један од најмасовнијих турнира у региону под називом „Аранђеловац опен“ на којем је ове године учествовало више од 1000 учесника, а такмичарке и такмичари су у највећем броју долазили из иностранства, тачније из Бугарске, Северне Македоније, Мађарске, Словачке, Црне Горе, Босне и Херцеговине. „Аранђеловац опен“ је у 2024. години свечано отворио Министар спорта господин Зоран Гајић.

Драган Атанасов

IN MEMORIAM

СЛОБОДАН ГАВРИЛОВИЋ МРКУША

(14.05.1946 – 12.01.2025)

У недељу, 12. јануара, заувек нас је напустио наш суграђанин Сlobодан Гавриловић Мркуша, дипломирани економиста у пензији.

Рођен је 14. маја 1946. године од оца Милете и мајке Десанке у Аранђеловцу и увек је посебно волео да истиче своје порекло од врбичких Војкана. Одрастао је на Ђунису, школовао се у родном граду, а дипломирао на Економском факултету у Крагујевцу.

Радни век провео је у чувеној фабрици „Шамот“ у којој је дуги низ година био на пословима комерцијалног директора, шефа продаје и набавке, односно у маркетингу радне организације, па је био познат као стари „шамотер“ и познавалац прилика у овом некадашњем привредном гиганту. Средином 90-тих година прешао је у приватни сектор и основао породично предузеће „Пернадес“.

Биће упамћен по свом друштвеном ангажовању. Један је од оснивача Удружења грађана „Баштина и будућност – Аранђеловац 1859“ у којем је својим деловањем, запажањима и идејама обележио једно време. Био је један од иницијатора и реализатора настанка књиге „Врбица и стари Врбичани“ Владете Коларевића, подизања споменика

палим борцима у ратовима 90-тих година као активиста општинског одбора Српског народног покрета „Светозар Милетић“, али и многих других активности у вези са нашим градом.

Кроз текстове у Годишњаку отео је од заборава сећања на некадашњи живот града. Учествовао је у окупљању Ђунисанаца и одлично разумео пулс овог града и његових житеља. Дуги низ година био је у Управном одбору Јавног предузећа за информисање „Шумадија“. Био је истински пријатељ града под Букуљом, Врбице, Врбичана, својих Војкана, Гараша и Гарашана и свих људи добре воље.

Увек је био спреман да саслуша и помогне, а својом неисцрпном енергијом приступао је свакој врсти изазова. Остаће упамћен као успешан и поштован човек, изнад свега, посвећен породици.

Весна Проковић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

008

**ГОДИШЊАК Удружења грађана "Баштина
и будућност - Аранђеловац 1859"** / уредник Иван
Златковић. - 2002, бр. 1- . - Аранђеловац : Удружење
грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859",
2002- (Аранђеловац : Графопак). - 25 cm

Годишње. -
ISSN 2466-4944 = Годишњак (Удружење грађана
"Баштина и будућност - Аранђеловац 1859")
COBISS.SR-ID 225795852

